

și în spiritul unui subiect la modă („milionar pentru o zi“), dar ilustrând și o temă personală. Fiind concepută static, pe tablouri, tratarea lasă de dorit. **Ghinion** — o modestă comedie cinematografică nutrită de gagurile filmului mut — are însă ritmul alert cerut de acțiunea simplă (din salvatorul familiei, ghinionistul Rică devine jefuitorul familiei) și vădește un simț deosebit pentru tăieturile de montaj.

„Nu există creator mare numai cu un volum sau două (...) Sterpi care se căznesc o viață întreagă ca să mizgălească câteva pagini, chiar cînd au mare talent, rămîn simpli diletanți“. Sînt cuvinte prin care Liviu Rebreanu pledează indirect pentru reconsiderarea integrală a operei sale. Preocupat, în proză, să-și cenzureze lirismul, el a găsit în teatru o posibilitate aparte de a-și filtra subiectivitatea prin intermediul personajelor. Prezența constantă a tensiunii dramatice, obsesia construcției de efect atestă interesul egal manifestat de Rebreanu atît pentru genul epic, cît și pentru cel dramatic. Marea temă, care se descoperă comună tuturor scrierilor sale — iubirea —, a fost considerată deopotrivă în manieră comică (dragostea este mobilul declanșării mecanismului scenic în comediile sale) și în factură tragică. Din chintesența poemului dramatic **Osinda** se nutresc două suprateme: iubirea de patrie (**Pădurea Spinzurașilor** — romanul și drama) și iubirea pentru glie (**Răscoala** și versiunea scenică, **Tărani**).

Flatat, dar și minimalizat, prin asocierea cu nume din dramaturgia românească și străină (Caragiale, Gogol, Courteline sau Bataille), dramaturgul Liviu Rebreanu poate — și trebuie — să se impună în contemporaneitate prin spectacole de valoare.

Irina COROIU

MARIA VODĂ CĂPUȘAN :

„Dramatis personae“

Iată o lucrare excelentă despre teatru ! Cartea debutează prin imaginea unei grădini japoneze, microunivers artificial și totuși fascinant, lume codificată, dar și inefabilă, generînd semne și, totodată, miracole. E un posibil termen de comparație — ce-i drept, inert, fără puțință de transcendere dinspre **înăuntrul** facto-

rilor componenți — pentru spectacolul teatral.

Demersul Mariei Vodă-Căpușan vizează teatrul înțeles ca artă prin excelență antropocentrică, modalitate specifică de a răspunde întrebărilor acute puse omului și, în același timp, posibilitate de formulare a unei inedite serii de întrebări, minune iscată de puțința actorului: de „desprindere de sine nu pentru a fi cu adevărat altceva, ci pentru a putea fi luat drept ceea ce nu este de fapt, cînd devine **persona** — mască a ceea ce nu se arată, dobîndind, în coexistență cu o identitate ce nu-i poate fi negată, o alteritate ce-l va defini drept semn“. Acesta își depășește corporalitatea în efortul spre semn, mereu abolindu-și identitatea în perpetue avataruri, **alter ego** al lui însuși și, totodată, al spectatorilor înglobați în pactul comun al reprezentăției dramatice. Reprezentația e considerată o convenție armonioasă între realitate și ficțiune; ea nu reia, subordonată, viața, într-o copie iluzoriu fidelă, ci o transfigurează într-un sistem semantic coerent, dens în semnificații și bogat estetic.

Fără să fie subapreciat verbul, teatrul modern e dorit altceva decît o anexă a literaturii. Sînt analizate momentele de răscruce a istoriei dramaturgiei, nu într-un inventar didactic de opere, ci în succesiunea înnoirilor aduse de spirite furtive — Shakespeare, Caragiale, Cehov, Jarry, Pirandello, Camil Petrescu, G. Ciprian, Brecht, existențialității, promotorii teatrului absurdului, „furioșii“, pînă la contemporanii noștri cei mai recent afirmați. Autoarea urmărește efortul teatrului de a rămîne, în diferitele sale stadii de evoluție, o artă a comuniunii sociale; o tensiune a ideilor animă paginile dedicate tulburătorului concept de **theatrum mundi**, sau aceluși semn al semnelor teatrale, care e **masca**.

Lucrarea e densă în referințe culturale, nu numai în domeniul teatrului. Un neastîmpăr dialectic îi insufletește paginile. Puterea asociativă se dovedește amplă, construcția cărții imbină repere din dramaturgia clasică și contemporană, valorile românești cu cele universale, teatrul cu proza, cu pictura și cu muzica. Nimic ostentativ, epatant. Nu e o paradă de erudiție, elementele conotative nu rămîn dispartate, izolate — totul se imbină într-o structură. Cartea nu trădează travaliul, nu se opintește nicăieri, se citește fluent, datorită lexicului generos și adecvat. Trambulină spre cultura modernă, ea reușește să fie, la rîndul său, un exemplar fapt de cultură. O bine gîndită și expresivă „grădină japoneză“.

Mihai DIMIU